

COLECȚIA EXAMENE

Carmen Moldovan
Alexandru Suci

Fișe privind organizarea și exercitarea profesiei de avocat

Sinteze și teste-grilă

Carmen Moldovan
Alexandru Suci

Fișe
privind organizarea
și exercitarea profesiei
de avocat

Sinteze și teste-grilă

Ediția a II-a, revăzută și adăugită

Universul Juridic
București
-2020-

FIȘA nr. 1

Principiile și regulile fundamentale ale exercitării profesiei de avocat

I. SINTEZĂ

1. Aspecte prealabile

1.1. Rolul profesiei de avocat

- avocatura este o profesie de interes public;
- avocatul are un rol esențial în funcționarea eficientă a justiției¹;
- avocatul are dreptul și obligația de a stăruii, prin toate mijloacele legale, pentru realizarea liberului acces la justiție, pentru un proces echitabil și soluționat într-un termen rezonabil, indiferent de natura cauzei sau de calitatea părților.

1.2. Scopul exercitării profesiei de avocat

- promovarea și apărarea drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale persoanelor fizice și persoanelor juridice, de drept public și de drept privat;
- avocatul are un rol esențial în societatea întemeiată pe valorile democrației și ale statului de drept²;
- avocatul este indispensabil justiției și justițiabililor și are sarcina de a apăra drepturile și interesele acestora³;
- este deopotrivă sfătuitoarea și apărătorul clientului său⁴;
- este în strânsă legătură cu exercitarea dreptului la apărare recunoscut și garantat de Constituția României, de lege, de pactele și de tratatele la care România este parte;
- prin toate demersurile sale, avocatul va combate tendințele, acțiunile și măsurile totalitariste, specifice statului dictatorial, pledând pentru libertate, transparența procedurilor judiciare și soluții în conformitate cu principiile statului de drept⁵.

¹ Art. 10 alin. (2) din Codul deontologic al avocatului român.

² Art. 6 și art. 7 alin. (1) din Statutul profesiei de avocat.

³ Art. 7 alin. (1) din Statut.

⁴ Art. 7 alin. (1) din Statut.

⁵ Art. 10 alin. (4) din Codul deontologic al avocatului român.

Dispozițiile Statutului se aplică atât avocaților români, cât și avocaților străini, inclusiv formelor de exercitare a profesiei de către aceștia¹.

2. Principiile exercitării profesiei de avocat

Sediul materiei

- Legea nr. 51/1995: art. 39, art. 72;
- Statut profesiei de avocat: art. 6 alin. (4), art. 7 alin. (3), art. 8 alin. (5), art. 108, art. 109, art. 112, art. 114-117, art. 227, art. 229;
- Codul deontologic al avocatului român: art. 7 alin. (2), art. 9 alin. (2) și (3), art. 10, art. 11, art. 12, art. 13 alin. (1), art. 14-18;
- Codul deontologic al avocaților din Uniunea Europeană: art. 2.1.1, art. 2.1.2.

Principiile definesc statutul profesional al avocatului și garantează activitatea sa profesională.

Principiile și regulile de bază privesc atât exercitarea profesiei de avocat în ansamblu, cât și relația avocat-client și relația avocat-autorități și instituții publice sau persoane fizice ori juridice private.

2.1. Identificarea principiilor exercitării profesiei de avocat

Exercitarea profesiei de avocat este supusă mai multor principii fundamentale, prevăzute în Legea nr. 51/1995, Statutul profesiei de avocat, Cod deontologic al avocatului român, Codul deontologic al avocaților din Uniunea Europeană.

Legea nr. 51/1995 și Statutul profesiei de avocat consacră următoarele principii:

1. principiul legalității;
2. principiul libertății;
3. principiul independenței;
4. principiul autonomiei și descentralizării;
5. principiul păstrării secretului profesional (principiul confidențialității).

Codul deontologic al avocatului român consacră următoarele principii:

1. principiul legalității și al respectării Statului de drept;
2. principiul respectării secretului profesional;
3. principiul evitării conflictelor de interese;
4. principiul demnității, al onoarei și al probității;
5. principiul profesionalismului și loialității față de client;
6. principiul competenței profesionale;

¹ Art. 13 din Statut.

7. principiul respectării confrăților și a tuturor persoanelor cu care avocatul intră în relații profesionale;
8. principiul autonomiei și al auto-reglementării profesiei de avocat;
9. principiul loialității față de profesia de avocat.

2.2. Interdicția exercitării profesiei de avocat de către persoane care nu au calitatea de avocat înscris într-un barou (Principiul monopolului asupra profesiei de avocat)

- se referă atât la persoanele fizice, cât și la cele juridice; în privința persoanelor juridice, excepția o constituie societatea profesională de avocați cu răspundere limitată;
- exercitarea oricărei activități de asistență juridică specifică profesiei de avocat de către o persoană fizică sau juridică ce nu are calitatea de avocat înscris într-un barou și în tabloul avocaților aceluși barou constituie infracțiune și se pedepsește potrivit legii penale;
- se referă și la folosirea însemnelor specifice profesiei de avocat;
- garanție a acestui principiu: instanțelor le revine obligația de a verifica și a se pronunța asupra calității de reprezentant a unei persoane care se prezintă ca avocat, exercitând acte specifice acestei profesii și folosind însemnele profesiei de avocat;
- dovada calității de reprezentant al unei părți se face cu împuternicirea avocațială;
- sancțiunea cu privire la actele specifice încheiate de către persoana care nu are calitatea de avocat: **nulitatea**; *condiții*:
 - actele au fost efectuate în mod public de o persoană care nu a dobândit calitatea de avocat în condițiile legii;
 - s-a produs o vătămare ce nu poate fi remediată în alt mod.
 - excepție: modul de îndeplinire a acestora a fost de natură să producă o eroare comună cu privire la calitatea celui care le-a săvârșit.
- **consecințe pentru barou:** are dreptul la **acțiune în despăgubiri** împotriva persoanei fizice sau juridice care exercită fără drept profesia de avocat. Sumele obținute cu titlu de despăgubiri vor fi cuprinse în bugetele barourilor și vor fi folosite în mod exclusiv pentru organizarea activității de pregătire profesională a avocaților, în condițiile legii;
- constituirea și funcționarea de barouri în afara U.N.B.R. sunt interzise. Actele de constituire și de înregistrare a barourilor în afara U.N.B.R. sunt nule de drept. Nulitatea poate fi oricând constatată de către instanță sau alt organ judiciar, la cererea oricărei persoane interesate sau din oficiu.

- ✓ **Curtea Constituțională, Decizia nr. 660 din 24 octombrie 2017¹** referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 84 alin. (1) din Codul de procedură civilă în interpretarea dată prin Decizia nr. 9 din 4 aprilie 2016 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept

- Extras -

„(...) 19. (...) activitatea de reprezentare convențională în fața instanțelor de judecată este o **activitate necomercială, rezervată prin lege avocaților și consilierilor juridici**, astfel cum rezultă și din Decizia nr. XXII din 12 iunie 2006, pronunțată în soluționarea unui recurs în interesul legii, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 936 din 20 noiembrie 2006, prin care s-a statuat că **nu este permisă înființarea societăților comerciale de consultanță, asistență și reprezentare juridică.**”

- ✓ **ICCJ, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, Decizia nr. 9 din 4 aprilie 2016²** referitoare la examinarea sesizării formulate de Tribunalul Brașov – Secția I civilă în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea următoarei chestiuni de drept: modul de interpretare a dispozițiilor art. 84 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în sensul de a ști dacă acestea permit reprezentarea convențională a persoanelor juridice în fața instanțelor de judecată printr-un mandatar persoană juridică, inclusiv formularea cererii introductive de instanță printr-o astfel de persoană juridică, respectiv prin consilierul juridic sau avocatul acesteia din urmă

- Extras -

„(...) 35. **Activitatea de reprezentare convențională în fața instanțelor de judecată este o activitate necomercială, rezervată prin lege avocaților și consilierilor juridici.** Or, dacă s-ar agreea ideea ca o persoană juridică să fie reprezentată de o altă persoană juridică, s-ar ajunge la concluzia, de neacceptat, că reprezentarea în sine ar putea constitui obiect de activitate al mandatarului.

36. Având în vedere caracterul imperativ al normei de procedură, interpretarea potrivit căreia persoana juridică ar putea fi reprezentată în fața instanței printr-o altă

¹ Publicată în M. Of. nr. 172 din 23 februarie 2018.

² Publicată în M. Of. nr. 400 din 26 mai 2016.

persoană juridică, inclusiv sub aspectul formulării cererii de chemare în judecată, este lipsită de fundament legal.

(...) în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 84 alin. (1) din Codul de procedură civilă, **cererea de chemare în judecată și reprezentarea convențională a persoanei juridice în fața instanțelor de judecată nu se pot face prin mandatar persoană juridică, nici prin consilierul juridic sau avocatul acesteia din urmă.**"

2.3. Principiul legalității

Conținutul principiului

- presupune că profesia de avocat poate fi exercitată doar în cadrul unui barou, membru al U.N.B.R., cu respectarea dispozițiilor legale (Legea nr. 51/1995, Statutul profesiei de avocat) și a regulilor deontologice, inclusiv în ceea ce privește forma de exercitare a profesiei;
 - **profesia de avocat poate fi exercitată doar de către** avocații înscriși în tabloul avocaților întocmit de baroul din care fac parte, component al U.N.B.R.;
 - un avocat nu poate fi înscris decât **într-un singur barou** și nu își poate exercita concomitent activitatea în două sau mai multe forme de exercitare a profesiei;
 - în realizarea apărării, scopul avocatului este de a asigura dreptatea pentru clientul său, în conformitate cu interesele sale legitime, nu obținerea unei soluții favorabile, cu orice preț; cu alte cuvinte, demersurile întreprinse trebuie să fie în conformitate cu dispozițiile legale.
- ✓ **Curtea Constituțională, Decizia nr. 155 din 17 martie 2015¹** referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 1 alin. (3), art. 50 și art. 60 din Legea nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat

- Extras -

„(...) 14. Curtea constată că prin Decizia nr. 379 din 24 septembrie 2013, (...) s-a statuat că, în concepția legiuitorului, **avocatura este un serviciu public**, care este **organizat și funcționează pe baza unei legi speciale**, iar profesia de avocat poate fi exercitată de un corp profesional selectat și funcționând după reguli stabilite de lege. Statutul profesiei de avocat a fost adoptat de Consiliul Uniunii Naționale a Barourilor din România, fără ca aceasta să contravină prevederilor constituționale

¹ Publicată în M. Of. nr. 259 din 17 aprilie 2015.

invocate. **Această opțiune a legiuitorului** nu poate fi considerată ca neconstituțională, având în vedere că **scopul ei este asigurarea unei asistențe juridice calificate, iar normele în baza cărora funcționează nu contravin principiilor constituționale**. Faptul că accesul la profesia de avocat este condiționat de satisfacerea anumitor cerințe nu poate fi privit ca o îngrădire a dreptului la muncă sau a alegerii libere a profesiei. Totodată, s-a mai arătat că normele în baza cărora funcționează Uniunea Națională a Barourilor din România nu contravin principiilor constituționale, cei care **doresc să practice această profesie fiind datori să respecte legea și să accepte regulile impuse de aceasta. Dreptul de asociere se poate exercita numai cu respectarea legii**, și nu împotriva ei, astfel că nici acest drept, specific prin natura lui profesiilor liberale, nici dispozițiile cuprinse în art. 40 din Constituție nu sunt nesocotite. Curtea a reținut totodată că, **deși avocatura este o profesie liberală și independentă, exercitarea sa trebuie să se desfășoare într-un cadru organizat**, în conformitate cu reguli prestabilite, a căror respectare trebuie asigurată inclusiv prin aplicarea unor măsuri coercitive, rațiuni care au impus constituirea unor structuri organizatorice unitare și prohibirea constituirii în paralel a altor structuri destinate practicării aceleiași activități, fără suport legal. O atare soluție legislativă nu poate fi calificată însă ca venind în contradicție cu dreptul de asociere.

15. Deoarece până în prezent nu au intervenit elemente noi, de natură să determine schimbarea acestei jurisprudențe, considerentele și soluția deciziei mai sus menționate își păstrează valabilitatea și în cauza de față.”

- ✓ În același sens, **Curtea Constituțională, Decizia nr. 160 din 27 martie 2018¹** referitoare la respingerea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 60 alin. (6) din Legea nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat
- ✓ **ICCJ, Decizia nr. 15 din 21 septembrie 2015²** privind recursul în interesul legii formulat de către procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție vizând interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 348 din Codul penal (corespondent al art. 281 din Codul penal anterior), în ipoteza exercitării activităților specifice profesiei de avocat de către persoane care nu fac parte din formele de organizare profesională recunoscute de Legea nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat, republicată, cu modificările ulterioare

¹ Publicată în M. Of. nr. 471 din 7 iunie 2018.

² Publicată în M. Of. nr. 816 din 3 noiembrie 2015.